

Lausunto

28.05.2026

Asia: VN/35729/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu

Lausunnonantajan lausunto

1 Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

Työterveyslaitos huomauttaa, että hallituksen esitys sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta voi vaikuttaa merkittävästi työntekijöiden työhön liittyvään kuormitukseen sekä työterveyteen ja työhyvinvointiin.

Luonnoksessa esitetyt muutokset sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien työhön voivat yhtäältä helpottaa hallinnollista työtä ja vapauttaa aikaa asiakastyöhön, mikä voi lisätä työn mielekkyyttä, vahvistaa kokemusta työn vaikuttavuudesta ja parantaa hallinnan tunnetta. Toisaalta hyvinvointialueiden taloudellisten resurssien pienentyessä on mahdollista – ja jopa todennäköistä – että työntekijöiden määrä ja muut resurssit eivät lisäänty työn kasvavien vaatimusten mukaisesti. Tämä voi lisätä työntekijöiden kuormitusta ja heikentää työhyvinvointia. Lisäksi alueellinen vaihtelu ja hyvinvointialueiden erilaiset käytännöt voivat tuottaa epätasa-arvoisia työolosuhteita ja lisätä paikoitellen kuormitusta merkittävästi.

Sosiaalityö ja -ohjaus ovat oikeudellisesti säädeltyjä toimintoja, joissa asiakkaiden oikeus riittävään palvelutasoon ja asiantuntijoiden oikeusturva on varmistettava. Kirjaamisen liiallinen yksinkertaistaminen voi heikentää sekä asiakkaiden että työntekijöiden oikeusturvaa. Puutteellinen dokumentointi vaikeuttaa päätösten perustelemista ja virheiden jäljitettävyyttä. Sääntelyn keventäminen voi lisätä ammatillista harkintaa ja johtaa pahimmillaan epävarmuuden kasvuun ja eettisen kuormituksen lisääntymiseen.

Vähentynyt dokumentointi voi rapauttaa työn tietopohjaa. Sosiaalityössä tarvitaan tietoa palvelutarpeista, toimenpiteistä ja niiden vaikuttavuudesta, jotta palvelut voidaan suunnitella ja kohdentaa tehokkaasti. Vaikuttavuustiedon puute voi pitkällä aikavälillä johtaa resurssien leikkauksiin tai epätarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen.

Asiakastyön lisääntyessä myös siihen liittyvät riskitekijät, kuten väkivallan uhka, voivat kasvaa. Työparityöskentely esimerkiksi kotikäynneillä varaa henkilöstöresursseja. Lisääntyvät asiakaskontaktit vähentävät aikaa, jolloin työntekijä voi palautua työpäivän aiheuttamasta rasituksesta. Siksi on arvioitava, miten kirjaamiseen käytetty työaika todellisuudessa vähenee. Asiakasmäärien kasvu voi myös lisätä kirjaamisen tarvetta.

Laaja järjestelmämuutos kuormittaa henkilöstöä sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Työterveyslaitos korostaa, että muutoksen yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota työn kuormitukseen ja sen kasautumiseen. Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat korkeaa kognitiivista ja emotionaalista kuormitusta aiheuttavia työtehtäviä, joissa päätöksentekopaine on jatkuvaa. Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden määrän kasvu, resurssien niukkuus, säästöpainet sekä henkilöstöpula ja vaihtuvuus lisäävät kuormitusta entisestään.

Kuormituksen seurantaan ja ehkäisyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota, ja osaajavajetta sekä henkilöstön vaihtuvuutta on pyrittävä ennaltaehkäisemään. Toimiva johtaminen on keskeinen edellytys muutoksen onnistumiselle.

2 Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen tavoitteista?

Toimeenpanossa on huomioitava työntekijöiden kuormitus, työterveys, työturvallisuus ja työhyvinvointi. Eli turvatta riittävä resursointi ja hyvä johtaminen muutoksessa.

3 Lausuntopalaute luvusta 1, onko erityistä tukea tarvitsevaa asiakasta koskeva pykäläesitys 5 a § kannatettava?

Kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

Erytystä tukea tarvitsevan asiakkaan koskeva tarkennus on kannatettava.

4 Lausuntopalaute luvusta 2, onko erillinen hyvinvoinnin edistämistä koskeva 10 a § kannatettava?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

-

5 Lausuntopalaute luvusta 3 - sosiaalityö ja sosiaaliohjaus: Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

6 Lausuntopalaute luvusta 3 - lapsiperhepalvelu: Onko ehdotus uudesta lapsiperhepalvelusta ja siihen sisältyvästä taloudellisesta tuesta selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

7 Lausuntopalaute luvusta 3 - Onko ehdotus uudesta työkäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelusta selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

8 Muu lausuntopalaute lukuun 3?

-

9 Lausuntopalaute sosiaalihuollon toteuttamisen alkuvaiheessa: neuvonta ja ohjaus, vireilletulo ja sosiaalihuollon asiakkuus, yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon ja tuen tarpeen arviointi (luvut 2 ja 4) Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

10 Lausuntopalaute luvusta 4 – asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä? Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

11 Lausuntopalaute luvusta 4 - erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityöntekijän asiakasmitoitus. Onko ehdotus selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

12 Muu lausuntopalaute lukuun 4?

-

13 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

14 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

15 Lausuntopalaute sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamisesta. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

16 Lausuntopalaute asiakasmaksuihin ehdotetuista muutoksista?

-

17 Lausuntopalaute muista säädösmuutosehdotuksista?

-

18 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

19 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista?

Ei

Perustelut tiiviisti?

Vaikutukset työhön ja työntekijöihin (kuormitus, työterveys, työturvallisuus, työhyvinvointi) on kirjattu ylimalkaisesti.

Koivula Antti
Työterveyslaitos

Turunen Jarno
Finnish Institute of Occupational Health (Työterveyslaitos)